

MAGYAR CSALÁDTERÁPIÁS EGYESÜLET

ETIKAI KÓDEXE

Elfogadva a MCSE 2013. április 6-i keszthelyi közgyűlésén

I. BEVEZETÉS ÉS ALAPFOGALMAK

1. A Magyar Családterápiás Egyesület (továbbiakban MCSE) Etikai Kódexének (továbbiakban EK) hatálya kiterjed a MCSE minden tagjára, így a kiképző család-pszichoterapeutákra, a családterapeutákra, a családi tanácsadókra, és a képzésben résztvevő jelöltekre (az EK szövegezésében a továbbiakban összefoglalóan: családterapeuták) egyaránt. Nevezettek a MCSE-be való belépésükkor magukra nézve érvényesnek ismerik el az MCSE EK megállapításait.
2. Az MCSE és Etikai Bizottsága lépéseket tesz annak érdekében, hogy minden, Magyarországon „családterápia” és „párterápia” néven futó tevékenység a MCSE EK-ben foglaltakkal összhangban valósuljon meg – függetlenül attól, hogy az MCSE képzési rendszerében, vagy azon kívül képzett szakemberek nyújtják e szolgáltatást.
3. Az MCSE EK a magyarországi Pszichoterapeuták Etikai Kódexe, az Európai Családterápiás Szövetség (EFTA) etikai ajánlása, a MCSE Alapszabálya és Szervezeti és Működési Szabályzata, valamint a mindenkori magyar jogszabályi szabályozás alapján készült, megállapításait azokkal összhangban fogalmazta meg.
4. Az EK érvényesítését, az EK alapján folytatott eljárások kereteit az MCSE Etikai Bizottságának Eljárásrendje tartalmazza, mely jelen Kódex mellékleteként annak elidegeníthetetlen része. Az EK érvényesítése elsősorban az MCSE Etikai Bizottság, másodsorban az MCSE mindenkori Vezetőségének és Közgyűlésének feladata.
5. A MCSE tagjai önmagukra vonatkozóan az alapképzettségüknek, munkahelyüknek és kamarai tagságuknak megfelelő etikai szabályozást és az MCSE EK megállapításait egyaránt érvényesnek fogadják el, annak hangsúlyozásával, hogy családterápia és/vagy párterápia végzése során elsődlegesen az MCSE EK előírásait tartják szem előtt.
6. A családterapeuták három irányba tartoznak etikai felelősséggel: elsősorban klienseik, másrészt a koterápiás és/vagy reflektív csoportmunka sajátosságaiból adódóan munkatársaik, így más családterapeuták, harmadrészt a családterápiás képzésben résztvevő, a családterápiás szemléletet és a hozzá tartozó etikai irányelveket éppen elsajátító jelöltek felé.
7. Kliens alatt rendszerszemléletű családterápiában a kezelésre járó személyekkel együtt élő család egésze értendő, akár mindegyik tagja jelen van a kezelés legalább egy részében, akár nem.

II. A KLIENSEK ÉRDEKE

1. A családterapeuták a kezelés során minden tevékenységüket a kliensek javára igyekeznek fordítani. A családterapeuták a terápia során az emberi méltóság maximális tiszteletben tartása mellett mindenkor legjobb szakmai tudásuk szerint járnak el; tevékenységüket az elkötelezett segíteni akarás és a társadalmi felelősség tudata jellemzi.
2. A kezelés a bejelentkezéstől a lezáró, illetve utánkövető ülés végéig tart. A kezelés kliens(ek) általi, nyílt vagy ki nem mondott megszakítása esetén a családterapeuta mentesül a további felelősségvállalás alól – titoktartási kötelezettsége azonban továbbra is fennáll.
3. A kezelés során követendő elsődleges szempont a kliens érdeke. Érdek alatt a gyógyulást, a testi-lelki jól-lét fokozódását, a tudatosság növekedését, a társas készségek fejlődését és a személyközi kapcsolatok javulását, nyíltabbá és konfliktusmentesebbé válását értjük.
4. A klienscsaládon belül eltérő érdekek felmerülése esetén a kliens érdekének az ezen eltérő szándékok nyílt megfogalmazását és az egyeztetési lehetőséget, a közös pontok megtalálásának útját tartjuk. A családterapeuták leszögezik, hogy szakmai kompetenciájukon belül igyekeznek megteremteni a lehetőségét ennek az egyeztetésnek, párbeszédnek.
5. A terápiába járó és nem járó alrendszer, illetve a klienscsalád együtt élő része és a nem együtt élők, azaz kliens és nem-kliens között a családterapeuták nem vállalnak közvetítő szerepet, nem adnak át üzeneteket, ellenben törekednek a kommunikáció nyílt és direkt lehetőségének megteremtésére – akár egy kiterjesztett rendszerszemléletű találkozó kereteinek megteremtése révén. A családterapeuták hangsúlyozzák, hogy klienseik figyelmét felhívják saját felelősségükre és szerepükre ebben a folyamatban.
6. A kezelésbe nem önként jelentkező családok esetén kliens alatt a delegáló szervezet és az általa küldött család alkotta rendszert kell érteni. A közöttük lévő konfliktus és/vagy érdekellentét esetén a kliens-rendszer érdekének ezen érdekellentét feloldását, a róla való nyílt-direkt kommunikációt, a megoldás irányába tett tudatos lépéseket kell tekinteni.

III. A KLIENSEKKEL VALÓ KAPCSOLAT

1. A családterápia során a terapeuták maximálisan tekintettel vannak a kliens, illetve a klienscsoport összes tagjának emberi méltóságára. A terapeuta tartózkodik minden olyan megnyilvánulástól, tevékenységtől illetve kifejezés használatától, amely sértheti a terápiában részt vevő személyek méltóságát, vagy diszkriminációt alkalmaz.
2. A családterapeuták nem különböztetnek meg és nem utasítanak vissza egyetlen kezelésre jelentkező klienst sem életkori, nemi, nemzeti, etnikai, származási, fogyatékosági, identitásbeli, szexuális orientációs, vallási, politikai vagy világnézeti kulturális, gazdasági-szociális helyzetbeli vagy egyéb szempontok alapján. Amennyiben felelős önismeretük birtokában ezen szempontok valamelyikében érintett, bejelentkező klienst vállalni nem tudják vagy nem szándékoznak, a családterapeuták gondoskodnak a kliens számára megfelelő, őt fogadni kész, lehetőleg rendszerszemléletű családterápiás kezelés hozzáférhetőségére vonatkozó információk megkereséséről és átadásáról.

3. A kettős kapcsolat elkerülése érdekében családterapeuták a terapeuta-kliens kapcsolatot nem használják fel személyes előnyök megszerzésére, politikai, vallási célok elérésére, üzleti érdekek kiaknázására, vagy bármilyen jellegű egyéb haszon szerzésére. Ezen túlmenően a terapeuták elkerülik, hogy klienseikkel bármiféle, a terápia keretein kívüli személyes, így szexuális, üzleti, szabadidős kapcsolatot alakítsanak ki. A kettős kapcsolat elkerülése érdekében, a családterapeuta nem létesíthet kliensi kapcsolatot családtaggal, rokonnal, barátal, közvetlen munkatárssal, illetve olyan személlyel, akivel valamilyen más szoros kapcsolatban is áll, továbbá olyan személlyel, aki egy másik kliensével szoros kapcsolatban van. Amennyiben az e pontban meghatározott kapcsolat fennállása esetén is joggal várható, hogy a kapcsolat nem okozza a szolgáltatás romlását, illetve a kliensnek semmilyen hátrányt nem okoz, az nem tekinthető etikátlannak.
4. A családterapeuták szakmai munkájuk megkezdésekor a klienseikkel a közös munka főbb kereteiben teljes körű szóbeli tájékoztatást követően szóban vagy írásban megállapodnak. E megállapodásnak ki kell terjednie a közös munka céljára, a találkozások időkereteire, illetve a díjazás mértékére és a fizetés ütemezésére. Az ebben foglaltaktól való bármilyen későbbi eltérés csak a kliensekkel való közös megállapodás eredményeként születhet meg.
5. A terápia díja a kliensek és a szakemberek közötti szabad megállapodás tárgyát képezi, mindemellett a családterapeuták kinyilvánítják abbéli törekvésüket, hogy mértékének összhangban kell lennie a szakmában mindenkor általánosan elfogadott díjazással.
6. A családterapeuták csak addig folytatják terápiás kapcsolatukat a kliensekkel, ameddig azt a szakmai szempontok indokolják és a kliensek ebből a terápiás szerződésben célként megjelölt változással összhangban profitálnak.
7. A családterapeuták kiemelt jelentőségüként kezelik a kliensek önrendelkezését és azon jogát, hogy életkoruknak és állapotuknak megfelelő döntéseket hozzanak. Ezzel egy időben teljes szakmai tudásukkal és felelősségükkel szemlélik a kliensek helyzetét és döntéseit, és ezekről releváns módon visszajelzést adnak a kliensek számára. Kérés esetén a terápia eredményéről és az arról készült dokumentációról a kliensnek, illetve korlátozottan cselekvőképes egyén vagy gyermek esetén a törvényes képviselőnek vagy szülőnek, az állapotának megfelelően, számára félre nem érthető módon tájékoztatást kell adni. A családterapeuták egyértelműen és világosan a kliensek tudomására hozzák, hogy családi állapotuk, kapcsolataik alakulása tekintetében (például házasságkötés vagy válás kezdeményezése) a döntés és ennek felelőssége a klienseket terheli. A családterapeuták elkerülik, hogy klienseik párhuzamos segítségüket vegyék egy időben igénybe. Amennyiben tudomásukra jut, hogy bejelentkező klienseik, vagy a klienscsalád egy alrendszere más terápiás folyamatban vesz részt, csak ennek nyíltá tételével és a másik kezelővel való egyetértésben vállalják a párhuzamos kezelést. Ez nem vonatkozik arra az esetre, ha egy család nem terápiás segítségben is részesül – ám a kivételeket is nyílt és körültekintő mérlegelés alapján szükséges megítélni.
8. A kliensnek joga van ahhoz, hogy a terápia során csak azok a szakmai feladatokat ellátó vagy a klienscsalád rendszeréhez tartozó személyek legyenek jelen, akiknek részvétele a sikeres terápia érdekében szükséges, ezen körön legfeljebb azok, akiknek a jelenlétéhez maga is hozzájárul.

IV. TITOKTARTÁSI KÖTELEZETTSÉG

1. A családterapeutát titoktartási kötelezettség terheli a kliens családterápia során tudomására jutott mindennemű titkáért. A családterapeuták egyetértenek abban, hogy titoktartási kötelezettségük a terápia lezárulta után is fennáll és a terapeuta(’k) élethosszáig tart. A családterapeuták titoktartási kötelezettségük alól, csak jelen alpont (EK IV. pont) alapján kaphatnak felmentést.
2. A családterapeuták leszögezik, hogy minden a kliensek titka, ami a terápián elhangzik, amit a kliensek szóban vagy írásban nyilatkoznak, valamint az is, amit a terapeuta(’k) a kliensekről gondolnak, vélnek, és ahogyan helyzetüket interpretálják. Ezen túlmenően a kliens titka összes személyazonosító adata.
3. Ezeket a titkokat a családterapeuták mindenkor csak a kliensek tudtával, és csak az adott terápiában hivatásszerűen részt vevő személyekkel azaz koterápiás vezetés esetén a vezetőtárrsal, reflektív csoport esetén azok tagjaival, élő szupervízió meglétekor a szupervizorral, megfigyelő csoport részvételekor a csoport tagjaival oszthatják meg. A titoktartás e pontba (EK IV. pont) foglalt szabályai a terápiában hivatásszerűen részt vevő személyekre is egyaránt alkalmazandóak.
4. A titoktartás alól csak a titokgazda írásos beleegyezése oldhatja fel a családterapeutákat. A családterapeuta titoktartási kötelezettsége nem terjed ki azokra az esetekre, amikor a családterapeutát jogszabályban meghatározott adatszolgáltatási kötelezettség terheli. A titoktartási kötelezettség alóli menetsülés eseteiről a klienst a terápia megkezdése előtt tájékoztatni kell. Ezen túlmenően a kliens gondozását végző személlyel közölni lehet a kliens titkát, amennyiben az a kliens állapota szempontjából nélkülözhetetlen, vagy ha abból a kliensnek semmilyen hátránya nem származik.
5. Amennyiben a kliens (titokgazda) panasa alapján Magyar Családterápiás Egyesület Etikai Bizottsága előtt eljárás indul, az Etikai Bizottság, illetve fellebbviteli fórumai előtt a családterapeuta – a panasz kellően alapos kivizsgálhatósága érdekében – mentesül a titoktartási kötelezettség alól. Ez esetben legkésőbb panasa benyújtásával egy időben a panaszt benyújtani szándékozót tájékoztatni kell a családterapeuta titoktartási kötelezettségének a vizsgálatra korlátozódó megszűnéséről. Az eljárásban bármely minőségben résztvevő személyeket az e pontban (EK IV. pont) szabályozott titoktartási kötelezettség köti.
6. Szupervízió és csoportos esetmegbeszélés során csak a beazonosíthatatlanság biztosításával jelenhetnek meg a kliensekről szóló vagy tőlük származó információk. Ez az esetet ismertető felelőssége. Az azonosíthatóság fenntartásával (például képfelvétel vagy eredeti neveket tartalmazó írásos anyag esetén) a családterapeuták csak az érintett kliensek egybehangzó beleegyezésével és előzetes írásos engedélyével használhatják oktatásra, publikálásra, és a terápiában nem hivatásszerűen résztvevők előtt történő bemutatásra a klienst, vagy klienscsoportot érintő bármely anyagot.
7. Kreatív terápiás alkotások (rajzok, gyurmaszobrok, egyéb alkotások és az ezekről készült képfelvétel) esetében a beazonosíthatatlanság maradéktalan biztosításának fenntartásával a családterapeuták eltekinthetnek a IV/6. pontban foglaltaktól, és a kliensek tudta és beleegyezése nélkül is bemutathatják azokat szakmai vagy laikus közönség előtt.

8. A családterapeuták egyetértenek abban, hogy a családterápia eszköztárába tartozó hang- és képrögzítő eszközök használata csak a kliensek előzetes, írásos beleegyező nyilatkozata alapján kerülhet sor. A nyilatkozat aláírását részletes tájékoztatónak, – többek között – jelen irányelvek ismertetésének kell megelőznie, és a kliensek számára biztosítani kell a kérdések feltevésének lehetőségét. A nyilatkozatnak ki kell terjednie a hang/képrögzítés módjára, időtartamára és felhasználhatósági körére. Felhasználhatósági kör a terápián kívül legfeljebb a családterápiás oktatás, csoportos esetmegbeszélés/esetismertetés, vagy szupervízió tere lehet, ahol az etikai alapelvek – ezen belül első sorban a titoktartás szabályai – a résztvevőkre az eset családterapeutájával azonos módon alkalmazandóak.
9. A kliensek egybehangzó kérésére, vagyis csak a teljes klienscsalád együttes folyamodványa esetén a IV/8. pontban említett felvétel(ek) megtekintésére a terapeutának lehetőséget kell biztosítania – ám mivel a felvételek megőrzésének és felhasználásának felelőssége a családterapeutát terheli, a felvételt a klienseknek kiadni nem köteles. A klienscsalád egy tagja vagy egyetlen alrendszere a többi tag vagy alrendszer tudta és beleegyezése nélkül nem élhet ezzel a jogával.
10. A családterapeuták a kliensekről szóló iratokat, feljegyzéseket, rögzített hang- és/vagy képanyagokat, információkat illetéktelen számára hozzáférhetetlen helyen tárolják és szállítják. Adott terápia dokumentumait a terápiás folyamat lezárását követően három évig megőrzik – ez nem vonatkozik a terápia során keletkezett és a kliensek által birtokba nem vett kreatív terápiás eszközökre és azok produktumaira, ezeket a terápia lezárásával egy időben megsemmisíthetik. A terápia céljain kívül eső területen az e pontban felsorolt anyagok semmilyen módon nem használhatóak fel. A terápia során keletkezett anyagok megsemmisítésére a további adatkinyerés lehetőségének megakadályozásával kerülhet sor.
11. A családterapeuták leszögeznek, hogy klienscsaládon belüli, annak egyes alrendszereiből származó információk teljes családdal való megosztására csakis a klienscsalád egészének, mint rendszernek az érdeke mentén, körültekintő mérlegelés révén kerülhet sor. A családterapeuták leszögeznek, hogy a klienscsaládon belüli titkok nyílttá tételében érdekeltek, ennek jelentőségére felhívják a kliensek figyelmét, ám az efelőli döntést és felelősséget a kliensekre ruházzák át.
12. A családterapeuta a kliensek adatait minden esetben az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról 2011. évi CXII. törvény rendelkezéseinek megfelelően kezeli.

V. SZAKMAI KOMPETENCIA

1. A családterapeuták hivatásukat mindenkor a legmagasabb szintű szakmai felkészültség igényével gyakorolják, ezt önmaguktól és terapeutatársaiktól is megkövetelik.
2. A családterapeuták munkájukat mindenkor a családterápiás végzettségük és alapképzettségük által kijelölt kompetenciahatárok között végzik. A családterapeuták elkerülik, hogy szakmai kompetenciájukat, hatáskörüket bármilyen módon túllépve tevékenykedjenek. Feljogosítottsági körükön kívül eső kliensek jelentkezésekor segítenek azoknak a megfelelő végzettségű és képzettségű szakember és kezelési forma megtalálásában.

3. A családterapeuták kinyilvánítják szándékukat, hogy a tevékenységükkel kapcsolatos szakmai vagy személyes nehézségek, kompetenciájuk megkérdőjeleződése, vagy egyéb elakadások és konfliktusok esetén a titoktartás szabályainak legmesszebb menő betartásával szakmai segítséget, szupervíziót kérnek.

VI. KÉPZÉS ÉS TOVÁBBKÉPZÉS

1. A családterapeuták leszögezik, hogy a képzés során is követendő legfőbb irányelv a (leendő) kliensek érdeke. Ennek megfelelően, a képzés célja nem lehet más, mint hogy a jelentkezők alapos, szakmailag korrekt, a családterápia sokszínűségét és az irányzatok teljességét bemutató, az MCSE Képzési Rendjének megfelelő elméleti és gyakorlati felkészítést kapjanak. A képzések menetébe illesztett számonkérési alkalmak pedig biztosítékul kell szolgáljanak arra nézve, hogy a kliensekkel való tényleges munkát csak a felkészültségükről és készségeikről számot adott, hiteles munkatársak kezdhessék meg.
2. A családterapeuták oktatóként a magas szakmai színvonalat tartják követendő mércének. Az oktatás során a legfrissebb, megbízható és pontos elméleti ismeretanyag és gyakorlati készségek átadására törekszenek, függetlenül az oktatás helyétől, közönségétől és céljától.
3. A családterapeuták egyetértenek abban, hogy a családterapeuták szükséges etikai érzékenysége kialakulásának fő terepe a családterápiás képzés.
4. Az EK rendelkezései az MCSE-be való Belépési Nyilatkozat elküldésének pillanatától vonatkoznak minden, a képzésbe belépett jelöltre is. A képzést tartók felelőssége a képzésben résztvevők figyelmét felhívni a rájuk is vonatkozó etikai szabályokra és azok betartására.
5. A családterapeuták folyamatosan képzik és továbbképzik magukat. Megszerzett tudásukat a kliensek, képzésben résztvevők, kollégák, diákok, közösségek és a közvélemény részére elérhetővé teszik.
6. A szupervíziót és továbbképzést tartó családterapeuták kötelességüknek ismerik el a képzésben résztvevő családterapeuták és más szakmabeliek szakmai fejlődését elősegíteni, bátorítani; valamint hogy világosan tisztázzák a szupervíziós szerep, a terapeuta szerep és kapcsolat határait.
7. A képzés és továbbképzés díjának összhangban kell lennie a szakmában általánosan elfogadott díjazással.
8. A családterapeuták ismételten hangsúlyozzák, hogy munkakapcsolatukat képzésben résztvevőkkel, diákokkal, munkatársakkal nem használják fel személyes előny szerzésére, politikai, vallási célok elérésére, üzleti érdekek kiaknázására és szexuális kapcsolatteremtésre.

VII. SZAKMAI ÉS KÜLSŐ KAPCSOLATOK

1. A családterapeuták egyetértenek abban, hogy érdekük a szakmai és laikus közvélemény hiteles tájékoztatása a családterápia eredményeiről, hatékonyságáról, indikációjáról és szemléletéről, ugyanakkor a családterápia határterületeiről és az esetleges visszásságokról, nehézségekről is.
2. A családterapeuták képesítésüket és kompetenciájukat tevékenységük szakmán belüli vagy nyilvános megjelenítése során sem direkt sem indirekt módon nem mutatják magasabbnak, mint amire jogosultságot szereztek. A képzettség pontos feltüntetése a követendő irányelv, ugyanakkor minden családterapeuta feladatának tekinti a képzettséget leíró kifejezések jelentésének megismertetését a szakmai és laikus közvéleménnyel.
3. A családterapeuták, beleértve a családterápiás képzés szupervíziós szakaszában járó, de záróvizsgát még nem abszolvált családterapeuta-jelöltek nem alkalmaznak hamis, félreérthető vagy félrevezető hirdetések.
4. A családterapeuták terápiába irányításért nem ajánlhatnak fel és nem fogadhatnak el ellenszolgáltatást sem kollégáktól, sem szakmán kívüliektől, sem kliensektől.
5. A családterapeuták vállalják annak felelősségét, hogy amennyiben tudomásukra jut, hogy más családterapeuta etikai szabályt sértett, sért vagy kinyilvánítottan sérteni készül, vagy mást ilyen cselekedetre szólít fel, elsőként a vétkesnek tekintett felet tájékoztatják; majd a Magyar Családterápiás Egyesület Etikai Bizottságát értesítik. A visszajelzésre és az értesítésre is az etikai szabályok mérvadóak, a kliensek irányában kötelező titoktartás ésszerű figyelembevételével.
6. A családterapeuták kiemelt értéknek tartják, hogy kollégáikkal együttműködnek, egymás munkáját kölcsönösen segítik, kétes megítélésű esetekben szükség esetén egymással konzultálnak. Ez esetben a családterapeuták kollégáik véleményét, észrevételeit, javaslatait tárgyilagosan megfontolják, és a terápia során belátásuk szerint ennek megfelelően járnak el.
7. A családterapeuták a Magyar Családterápiás Egyesületbeli tagságukat, kapcsolatrendszerüket, információikat csak a hivatásukkal összefüggő kérdésekben használják fel.

VIII. KUTATÁS ÉS KÖZLÉS

1. A családterapeuták egyetértenek abban, hogy a kutatás alapvető fontosságú az ismeretek és szakmai eszköztár fejlődése szempontjából, ugyanakkor leszögezik, hogy minden kutatónak úgy kell megtervezni és kivitelezni a kutatást, hogy az ne legyen ártalmas az abban résztvevők testi-lelki egészségére, egzisztenciális és kapcsolati helyzetére, valamint a legmesszebbmenőkig tartsa tiszteletben a résztvevők emberi jogait.
2. A családterapeuták töreksenek arra, hogy a humán kutatásra vonatkozó jogszabályokat ismerjék és a kutatás során a legteljesebb mértékben alkalmazzák ezeket.

3. A családterapeuták felelősséget vállalnak azért, hogy kutatásaikban az etikai kódexben foglaltaknak megfelelően járnak el és a résztvevők számára biztosítják a tájékozott beleegyezés jogát és lehetőségét.
4. A családterapeuták mindenkor egyértelműen meghatározzák, hogy mások milyen mértékben és arányban járultak hozzá egy adott eredményhez és publikációhoz. Idézet vagy hivatkozás megjelenítésekor kötelesek szöveghűen idézni illetve pontosan megjelölni, hogy az eredeti idézet, eredmény, megállapítás kitől származik.

IX. SZOCIÁLIS FELELŐSSÉG

1. A családterapeuták társadalmi és közösségi tevékenységekben felelősséggel vesznek részt, és családterapeutai minőségükben, arra való hivatkozással nem nyilatkoznak politikai vagy világnézeti kérdésekben.
2. A családterapeuták leszögezik, hogy érdekeltek a családterápiát érintő jogi szabályozás kialakításában, továbbfejlesztésében, valamint mindennek és jelentőségének a tágabb értelemben vett szakmai és laikus közvélemény felé történő kommunikációjában.

Budapest, 2013. április 6.